

POSUDEK

školitele disertační práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Václav Kment

Název práce: Pohledávka a dispozice s ní

Jméno a příjmení školitele: doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Kontrola na shodu: Práce vyhodnocena IS jako originální (tj. shoda <1 %)

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor zvolil téma („Pohledávka a dispozice s ní“) po dohodě se školitelem v roce 2017, kdy bylo rekodifikované soukromé právo účinné 3 roky a velké otazníky vzbuzovala v rodící se dogmatice civilního práva právě otázka pojetí pohledávky v soukromém právu, její „zvěcnění“, tj. možnosti a limity aplikace ustanovení o věcných právech na tento obligační institut. Téma o to zajímavější, že v té době neexistoval jednotný či alespoň ujasněný názor soudní praxe, nakolik se tato otázka dostala do judikatury NS teprve nedávno, a to ještě ne zcela vyčerpávajícím způsobem. Šlo nepochybně o téma, které právem zasluhovalo zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i proběhlé diskuse v odborných periodikách (Právník, Soukromé právo, Právní rozhledy, Právní rádce atd.), jakož – a to především – i v dosud publikované komentářové literatuře.

Současně jde o téma, které vyžaduje mimořádný nadhled nad zákonnými ustanoveními a dostatečně silnou erudici prakticky v celém soukromém právu, neboť pro přesvědčivé závěry je nutná (detailní a důkladná) znalost systematiky a obsahu absolutních i relativních majetkových práv. Toto obsahové „rozkročení“ klade na autora vysoké nároky z hlediska znalosti aktuální i dřívější doktríny a veškeré relevantní judikatury.

Úskalím takto zvoleného tématu je vlastně širší materie, s níž se konfrontuje. Dispozice s pohledávkou tvoří totiž obsah podstatné partie obecné části závazkového práva, tj. o každé takové dispozici (cese, intercese, zastavení, zatížení, zcizení, *pactum de non cedendo* a další) by se dalo vytvořit jistě plnohodnotné disertační pojednání.

Úkolem disertanta tedy bylo kromě jiného najít nejen adekvátní pojetí ale i vhodnou metodu práce tak, aby téma vyčerpal ve všech jeho podstatných ohledech, tj. těch hodných zkoumání, a současně aby z úsporných důvodů neměl tendenci sklouznout k povšechnému či dokonce povrchnímu výkladu všech do úvahy přicházejících institutů. Bylo tedy třeba udržet potřebnou míru syntetičnosti textu vybalancovanou dostatečně hlubokou analýzou dílčích problematik, aby práce obsahovala smysluplné a přesvědčivé závěry a určitou odbornou „přidanou hodnotu“. To, jak se to disertantovi nakonec podařilo, do jaké míry naplnil očekávání od práce na dané téma, přenechám především na oponentních vyjádřeních; od školitele se očekává, že vyzdvihne klady předložené práce a celkově zhodnotí přínosy doktorského studia kolegy V. Kmenta.

Disertant v úvodu své práce jasně vymezuje její cíle (analyticko-hodnotící, jakož i v závěru syntetické), definuje výchozí teze a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Mezi jeho hlavní otázky patří teze, jak jsou základní dispozice s pohledávkou dotčeny novou právní úpravou, zda jsou zde netušené problémy a úskalí (jak je řešit) a do jaké míry lze aplikovat ustanovení o věcných právech na pohledávku. Chtěl rovněž zkoumat v praxi netradiční dispozice.

Z práce samotné je patrné, že zvolil analyticko-syntetický přístup, který kombinuje s deskripcí a evaluací odborné literatury, aby nakonec dospěl k obecnějšímu poznatku (tj. k určité dílčí syntéze

vybrané teoretické problematiky). Práci – v případě publikace – by slušelo zařadit i kapitolu o procesních souvislostech dispozic s pohledávkami, jakož i o „chování“ pohledávek v insolvenčním řízení.

Poslední dva roky doktorského studia kolegy V. Kmenta byly poznamenány covidovou pandemií, která bohužel významně omezila možnosti čerpat literární zdroje k vybraným specifickým otázkám. Ve své praxi nicméně Mgr. Kment nerezignoval na odbornou a tvůrčí činnost, když se podílel na Komentáři k novele § 40(5) zákona o obchodních korporacích (dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=8dcb2927-64d5-4547-ab6a-c91f5751e073>), Komentáři k zákonu č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu: (dostupné z: [https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-\(covid-19\)-czech-republic-updated-proposals-to-amend-insolvency-laws](https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-(covid-19)-czech-republic-updated-proposals-to-amend-insolvency-laws)) a na Komentáři k opatřením v oblasti insolvenčního práva přijatým v rámci zmírnění dopadů epidemie COVID-19 (dostupné z: [https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-\(covid-19\)-czech-republic-updated-proposals-to-amend-insolvency-laws](https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-(covid-19)-czech-republic-updated-proposals-to-amend-insolvency-laws))

2. Logická struktura a členění disertační práce:

Text (350 tis. znaků včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinálním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy autora *de lege ferenda*.

Práce je rozdělena do 5 velkých kapitol (částí), kdy první tři z nich usilují o základní charakteristiku tří stěžejních pojmů – závazek/pohledávka/dluh z obecného pohledu, plní spíše roli propedeutickou či definiční (zejm. typologie pohledávek *de lege lata*, jednotlivé intercese).

Tato část představuje rovněž definiční základnu pro další výklady, neboť se zabývá historickými kořeny pojetí pohledávky v českém právu až do současnosti, analyzuje její relevantní definice a teoretické přístupy. Autor nezůstal dlužen svou pozornost ani evropským projektům soft law (UNIDROIT, PECL, ECE), třebaže jim věnuje prostor jen poskrovnu – pro účely případné publikace doporučuji jistě tyto výklady obohatit, rozšířit a prohloubit.

Kapitola čtvrtá (jež je vlastně zvláštní částí předložené práce) se již věnuje tématu *stricto sensu*, tj. problematice dispozic s pohledávkou v současné české právní úpravě, jednotlivým institutům, přičemž akcentuje základní východiska naší úpravy do roku 2014 a následně shrnuje vývoje po tomto datu.

Za přínosné a zdařilé pokládám jeho autorské závěry, kterými se snaží současný stav doktríny rozvíjet a obohacovat o nové argumenty: zejména otázka souboru pohledávek posouzená jako věc hromadná (str. 46); otázka dispozic s naturálními pohledávkami, možnost přistoupení k budoucímu dluhu (str. 54), otázka odpovědnosti za vady postoupené pohledávky (str. 61 a násl.), smluvní zákaz postoupení pohledávky (str. 88 a násl.), otázka rozhodného práva při mezinárodních dispozicích s pohledávkami. Zajímavé jsou rovněž analyticky pojaté výklady o zákazu zřízení zástavního práva k pohledávce a jeho účincích. Za originální považuji právě určité autorské úvahy o aplikaci věcněprávních ustanovení na pohledávky, držbě pohledávky a retenčním právu k ní (srov. kupř. výklady o odvozeném nabytí držby pohledávky). Některé závěry by ovšem zasluhovaly hlubší reflexi a analýzu, opřenu o tuzemskou a zahraniční dogmatiku, což lze pro účely případné publikace doporučit.

I v dalších výkladech autor po uvedení do problému proponuje vlastní řešení zkoumaných otázek a dílčí závěry.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý relativně dostatečný počet bibliografických pramenů, které autor správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát mohl

být veden systematictější a celkově mohl být propracovanější. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje relevantní tituly naší a některé tituly zahraniční právní nauky (těch by mělo být v ideálním případě více, aby závěry celkově působily přesvědčivěji), dále publikace reflektující právní úpravu starší i ryze historickou. Lze ocenit, že strukturuje základní názory české i zahraniční doktríny (Eliáš, Těgl, Bezouška, Šilhán, Handlar, Zvára, Rozehnal, Dvořák, Tomsa, Švestka a mnoho jiných) a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, přičemž však přichází i s vlastním postojem k problému.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava disertační práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je na velmi dobré úrovni. V práci jsem neshledal žádných podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků (správně má být „dichotomie“ – str. 135). S právní terminologií je pracováno v zásadě korektně. Za nezvyklé nicméně pokládám zpracování seznamu literatury, který by měl být řazen dle abecedy, a to včetně odborných článků a statí, nikoliv jako zde „rozpučen“ vložení seznamu předpisů a judikatury – patrně jde spíše o technický lapsus.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu podnětných názorů i autorsky originálních závěrů. U ústní obhajoby by se proto mohl autor znovu a podrobněji vyjádřit zejména

- k možnostem držby pohledávek na nepeněžitá plnění, která připouští opakovaný výkon – tj. smysl a účinky v praxi, návodný příklad.
- k účinkům porušení smluvního zákazu postoupení pohledávky
- jak technicky vylepšit nedokonalosti rejstříku zástav? – návrhy de lege ferenda?

6. Odborná kvalita zpracování tématu disertační práce

Práce obsahuje zřetelné autorské úvahy a reflexe vyžadující tvůrčí vědecké myšlení a splňuje tak požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak svým rozsahem, tak analýzou. Prokazuje autorovy adekvátní znalosti vybrané obligační civilistické problematiky, jakož i souvisejících soukromoprávních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech.

Závěr:

Předložená práce prokázala autorskou samostatnost Mgr. Václava Kmenta při zpracovávání nelehkého tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře. Vybrané závěry z jeho práce bych doporučil po nezbytných úpravách (viz výše) k publikaci.

Práci proto **doporučuji k ústní obhajobě před příslušnou komisí pro obhajoby disertačních prací.**

Datum: 14. 4. 2022

Podpis školitele disertační práce
Doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.